

Фаховий коледж
Приватного вищого навчального закладу
«Медико-Природничий Університет»
м. Миколаїв
СИЛАБУС

Навчальна дисципліна	Соціологія
Освітньо-професійна програма	Фармація
Освітньо-професійний ступінь	Фаховий молодший бакалавр
Спеціальність	I8 Фармація
Галузь знань	I «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення»
Статус дисципліни	Обов'язкова
Форма навчання	Очна
Рік навчання/семестр	II рік, семестр 3
Кількість кредитів ЄКТС/ Обсяг	Кредитів 3 усього годин 90 лекції 20 семінарські 16 самостійна робота 54
Викладач ПП	Ярошенко Віра Миколаївна
Е-mail, контактний телефон викладача	direktoratkoledz@gmail.com ; 0975601883
Посилання на сайт	http://vnz-mpu.com.ua/
Консультації	За графіком впродовж навчального року
Анотація до курсу	<p>Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання для підготовки фахівців спеціальності I8 «Фармація» освітньо-професійного ступеня «Фаховий молодший бакалавр» відповідно до стандарту фахової передвищої освіти, встановлених за освітньо-професійною програмою «Фармація».</p> <p>Навчальна дисципліна «Соціологія» - це вибіркова складова освітньо-професійної програми «Фармація» спеціальності I8 «Фармація», підготовки фахового молодшого бакалавра.</p> <p>Соціологія на всіх рівнях і в усіх своїх структурних елементах забезпечує, перш за все, приріст нового знання про різні сфери соціального життя, розкриває закономірності і перспективи соціального розвитку суспільства. Цьому завдячують як фундаментальні теоретичні дослідження, які випрацьовують методологічні принципи пізнання соціальних процесів і узагальнюючих значний фактичний матеріал, так і безпосередньо емпіричні дослідження, які поставляють цій науці багатий фактичний матеріал, конкретну інформацію про ті або інші галузі суспільного життя.</p>

	<p>Значна частина соціологічних досліджень зорієнтована на вирішення практичних проблем. Соціологічні дослідження дають конкретну інформацію для здійснення дійового соціального контролю над соціальними процесами.</p> <p>Практична спрямованість соціології проявляється в тому, що вона здібна випрацьовувати науково обґрунтовані прогнози про тенденції розвитку соціальних процесів у майбутньому. Велике значення в житті суспільства має використання соціологічних досліджень для планування розвитку різноманітних сфер суспільного життя.</p>
<p>Мета та завдання курсу</p>	<p>Метою вивчення навчальної дисципліни «Соціологія» є: ознайомлення здобувачів зі становленням і розвитком соціології як науки, з процесами суспільного життя, із законами функціонування і розвитку суспільства та його складових компонентів.</p> <p>Завданнями є:</p> <ul style="list-style-type: none"> - формування у здобувачів соціологічного світогляду щодо розкриття соціальних явищ та процесів, що пронизують соціальні взаємодії людей у різних вимірах суспільного життя та повсякденності; - розвиток вміння здобувачів послуговуватися категоріальним апаратом соціології, її методами дослідження, а також теоретичними та концептуальними напрацюваннями. <p>Вивчення тем навчальної дисципліни сприятиме формуванню світоглядних позицій і переконань щодо ролі медицини та медичного працівника в суспільстві.</p> <p>Після вивчення дисципліни студенти повинні знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - основні етапи розвитку соціологічної думки і сучасні напрями її розвитку; - визначення суспільства як соціальної реальності і цілісної саморегулюючої системи; - основи соціальної диференціації та вплив її на людину; - основні соціальні інститути, що забезпечують розвиток суспільства; - механізми виникнення і способи розв'язання соціальних конфліктів; - соціальну суть особистості, поняття соціалізації; - соціальну суть праці; - соціальні відносини, які формуються в трудовому колективі; - теоретичні основи механізмів функціонування демократії; - суть етнічних процесів та міжетнічних відносин; - вплив релігії на суспільне життя; - значення шлюбних відносин та сімейного життя для людини і суспільства; - роль у суспільстві медицини як соціального інституту; - зв'язок медицини з іншими соціальними інститутами та галузями суспільного життя; - соціальні моделі системи охорони здоров'я;

- методику проведення соціологічних досліджень в медичній галузі.

Студенти **повинні вміти:**

- аналізувати явища соціального життя;
- орієнтуватися у системі зв'язків медицини та соціального життя;

- визначати роль соціальних впливів на здоров'я людини; - орієнтуватися в реаліях економічного та політичного життя сучасного суспільства;

- проводити зрівняльний аналіз існуючих систем охорони здоров'я;

- підготувати і провести соціологічне дослідження.

Студенти мають бути **поінформовані про:**

- напрями соціологічних досліджень в галузі медицини;

- сучасні теорії індустріальної соціології;

- типи існуючих в сучасному світі політичних систем;

- шляхи вирішення проблем гендерної рівності в різних країнах світу.

Програмні результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Соціологія» у здобувача освіти будуть сформовані наступні компетентності:

• **загальні компетентності:**

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК6. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК7. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК8. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

• **спеціальні (фахові, предметні) компетентності:**

СК3. Здатність застосовувати на практиці принципи фармацевтичної етики та деонтології, розуміти соціальні наслідки професійної діяльності.

СК4. Здатність проводити інформаційно-просвітницьку роботу серед населення з метою профілактики поширення захворювань, популяризації здорового способу життя та покращення його якості.

• **основні завдання навчальної дисципліни на досягнення результатів навчання:**

РН3. Встановлювати ділові комунікації між усіма учасниками професійної діяльності.

РН4. Використовувати інформаційно-комунікативні технології та інформаційно-пошукові системи у професійній діяльності.

РН6. Здійснювати професійну діяльність з урахуванням її значущості для здоров'я людини та напрямків розвитку фармації.

РН8. Дотримуватись принципів фармацевтичної етики та деонтології у професійній діяльності.

Зміст курсу		
№ з/п	ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ	Кількість годин
1	Соціологія як наука	2
2	Методика проведення соціологічних досліджень	4
3	Суспільство як соціальний організм	2
4	Особистість. Соціалізація особистості	2
5	Соціологія економіки. Соціологія праці. Управління трудовим колективом	4
6	Соціологія політики	2
7	Етносоціологія. Соціологія релігії	2
8	Соціологія сім'ї. Гендерні відносини	2
	Усього:	20
№ з/п	ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ	Кількість годин
1	Методика проведення соціологічних досліджень	2
2	Суспільство як соціальний організм	2
3	Особистість. Соціалізація особистості	2
4	Соціологія економіки. Соціологія праці. Управління трудовим колективом	2
5	Соціологія політики	2
6	Етносоціологія. Соціологія релігії	2
7	Соціологія сім'ї. Гендерні відносини	2
8	Соціологія здоров'я	2
	Усього:	16
№ з/п	ТЕМИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	Кількість годин
1	Зародження та становлення соціології медицини.	3
2	Вимоги до складання анкет та опитувальних листів та види запитань.	3
3	Оброблення та аналіз соціологічної інформації.	3
4	Методи формування вибірки.	3
5	Основні напрями соціологічних досліджень у галузі медицини.	3
6	Базові соціальні інститути та їх функції. Медицина як соціальний інститут.	3
7	Основні теорії соціалізації.	3
8	Основні етапи процесу соціалізації.	3
9	Трудовий колектив та його структура.	3
10	Конфлікт у трудовому колективі та шляхи його розв'язання.	3
11	Політична система в Україні.	3
12	Громадські організації та громадсько-політичні рухи.	3
13	Релігійні процеси в Україні.	3
14	Взаємозв'язок релігії й медицини як соціальних інститутів.	3
15	Умови життя сім'ї та вплив їх на стан здоров'я людини.	3
16	Роль медицини в забезпеченні відтворення населення та планування сім'ї.	3
17	Соціальна організація медичної допомоги в Україні.	3
18	Тенденції розвитку системи охорони здоров'я в Україні.	3
	Усього:	54
Пререквізити	Історія та культура України.	
Кореквізити	Філософія	
Постреквізити	Післядипломне навчання також закладає фундамент для подальшого засвоєння здобувачами знань та вмій з циклу дисциплін професійної та практичної підготовки за освітнім ступенем бакалавр	

Методи навчання	Для формувань умінь та навичок застосовуються такі методи навчання: - вербальні (лекція, пояснення, розповідь); - наочні (ілюстрація, демонстрація); - самостійна позааудиторна (індивідуальна) робота студентів.
Засоби діагностики	- письмовий тестовий контроль - комп'ютерний тестовий контроль - усне індивідуальне опитування - студентські презентації
Засоби контролю	поточний контроль, підсумковий контроль (залік)
Перелік практичних навичок та вмінь до вивчення курсу	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Бути ознайомленим з класичними зразками літератури, а також роботами вітчизняних і зарубіжних дослідників суспільства.. 2. Засвоїти основні поняття науки про суспільство. 3. Оволодіти інформаційним мінімумом науки про суспільство (факти, дати, персоналії, відкриття тощо). 4. Уміти застосовувати історико-аналітичний підхід, соціологічний метод при оцінці розвитку народу України в різні епохи. 5. Використовувати знання з соціології для професійного вдосконалення і самовиховання. 6. Оволодіти методикою дослідницької роботи. 7. Навчитися працювати з довідковою літературою, скласти бібліографію по темі. 8. Аналізувати першоджерела, реферувати, аналізувати і узагальнювати наукову літературу. 9. Формулювати проблему, мету і висновки дослідження. 10. Виступати перед аудиторією, вести дискусію 11. Зрозуміти загальні закономірності розвитку соціологічних знань у людському суспільстві на етапах його історичного розвитку. 12. Аналізувати і конспектувати писемні джерела з науки про суспільство. 13. Оцінювати значення подій в розвитку суспільства і внесок окремих особистостей.. 14. Знати головні директивні документи з реформування системи освіти України і особливості їх реалізації в регіоні. 15. Працювати з довідковою літературою. 16. Знати головні директивні документи з реформування системи освіти України і особливості їх реалізації в регіоні. 	
Перелік питань до підсумкового контролю вивчення курсу	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Предмет і об'єкт соціології як науки. 2. Структура соціології. 3. Значення соціології для розвитку медицини. 4. Передумови виникнення соціології. 5. Основні етапи становлення і розвитку соціології як науки. 6. Зародження та становлення соціології медицини. 7. Роль соціологічних досліджень у вирішенні проблем в системі охорони здоров'я та розвитку медичної науки. 8. Види соціологічних досліджень. 9. Програма соціологічного дослідження. 10. Вибіркове соціологічне дослідження. Методи формування вибірки. 11. Анкети та опитувальні листи. 12. Основні теорії походження суспільства. 13. Основні підходи до вирішення проблеми типологізації суспільства. 14. Соціальна структура суспільства. 15. Соціальна стратифікація. 16. Зв'язок між здоров'ям населення та соціальною диференціацією. 17. Соціальна взаємодія і соціальні зв'язки. 18. Соціальні конфлікти та шляхи їх розв'язання. 	

19. Людина як біосоціальна система.
20. Соціальний статус і соціальна роль.
21. Соціальна мобільність.
22. Особистість як предмет вивчення медичної соціології.
23. Поняття "соціалізація".
24. Механізми соціалізації особистості.
25. Основні етапи процесу соціалізації.
26. Економічне життя. Функції економіки.
27. Економічні моделі організації системи охорони здоров'я.
28. Праця як соціальний процес.
29. Проблема пошуку шляхів підвищення продуктивності праці в соціології.
30. Трудовий колектив. Функції трудового колективу.
31. Структура трудового колективу.
32. Соціально-психологічний клімат трудового колективу. 3
33. Конфлікт у трудовому колективі та шляхи його розв'язання.
34. Політична сфера суспільного життя.
35. Поняття про владу.
36. Політичний режим.
37. Механізми, що забезпечують функціонування демократичного суспільства.
38. Політична система суспільства.
39. Політична система України.
40. Поняття про етнос та націю.
41. Національно-етнічні процеси і відносини.
42. Національне питання та націоналізм як соціальне явище.
43. Релігія: структура, функції, класифікація.
44. Релігійні процеси в Україні.
45. Взаємозв'язок релігії і медицини як соціальних інститутів.
46. Сім'я як специфічна мала соціальна група і як важливий соціальний інститут.
47. Поняття про шлюб. Історичні форми шлюбу.
48. Класифікація сім'ї.
49. Сучасні тенденції розвитку шлюбних та сімейних відносин.
50. Умови життя сім'ї та вплив їх на стан здоров'я людини.
51. Проблема гендерної рівності в суспільстві та зокрема, у галузі охорони здоров'я.
52. Демографічні процеси.
53. Роль медицини у забезпеченні відтворення населення та плануванні сім'ї.
54. Предмет соціології медицини.
55. Медицина як професія.
56. Соціальні відносини в медичній галузі.
57. Порівняльний аналіз систем охорони здоров'я.
58. Тенденції розвитку системи охорони здоров'я в Україні

Політика курсу

Навчальна дисципліна Соціологія є обов'язковою дисципліною для здобувачів фахової передвищої освіти освітньо-професійної програми «Фармація» спеціальності І8 Фармація.

Політика курсу базується на виконанні у повному обсязі навчальної програми курсу, відпрацюванні пропущених занять, виконанні самостійних завдань, академічній доброчесності. Присутність на всіх заняттях є обов'язковим з метою поточного та підсумкового оцінювання знань (окрім випадків за поважною причиною).

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролів результатів без використання зовнішніх джерел інформації; самостійне виконання індивідуальних завдань та посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей.

Дотримання правил внутрішнього розпорядку коледжу, бути толерантними, доброзичливими та

виваженими у спілкуванні зі здобувачами та викладачами.

Політика оцінювання курсу

Поточна успішність із гуманітарних, фундаментальних та професійно-орієнтованих дисциплін, що викладаються здобувачам фахової передвищої освіти Фахового коледжу ПВНЗ «Медико-Природничий Університет» для об'єктивного вимірювання навчальних досягнень застосовуються такі види шкал оцінювання: 200-бальна шкала та традиційна 4-бальна шкала.

Бали з навчальних дисциплін конвертуються у традиційну 4-бальну шкалу: «5» – від 180 до 200 балів; «4» – від 150 до 179 балів; «3» – від 149 до мінімальної кількості балів, яку повинен набрати здобувач освіти; «2» – нижче мінімальної кількості балів.

Результати складання заліків оцінюються за двобальною шкалою: «зараховано», «не зараховано».

Методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда.

Методи письмового контролю: письмовий тестовий контроль, підсумковий модульний тестовий контроль, виконання практичних завдань.

Методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз, виступ з доповіддю, виконання презентації за темою, самостійного опрацювання, виконання індивідуального дослідного завдання, відпрацювання та демонстрація практичних навичок.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу на семінарському занятті (опитування за темою, виконання самостійної роботи).

Підсумковий модульний контроль здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом на практичному занятті, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання практичних завдань;
  - повний обсяг їх виконання;
  - якість виконання практичних завдань;
  - самостійність виконання;
  - творчий підхід у виконанні завдань;
  - ініціативність у навчальній діяльності.
- плані дисципліни поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті. Оцінювання тем, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторної навчальної практики, контролюється під час семестрового чи підсумкового контролю.

Поточний контроль здійснюється на кожному занятті відповідно до конкретних цілей теми і має на меті перевірку засвоєння студентами навчального матеріалу. Форми оцінювання поточної навчальної діяльності включають контроль теоретичної та практичної підготовки. Оцінювання самостійної роботи здобувачів, яка передбачена в тематичному плані дисципліни поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті.

Підсумковий контроль – залік.

«Відмінно» - студент демонструє:

- Високий рівень компетентності, глибоке розуміння соціально-економічних і політичних процесів сучасного українського суспільства;
- Здатність аналізувати історичні події на рівні державницьких інтересів;
- Готовність приймати оптимальні відповідальні рішення в різних життєвих ситуаціях й впевнено, вичерпано, послідовно, логічно, обґрунтувати їх, здатність в загрозованих ситуаціях прийти на допомогу кожній людині;
- Здатність до абстрактного та логічного мислення використовувати його як доказова база в своїх аргументах;
- Вільне володіння теоретичним матеріалом;
- Здатність застосувати теоретичні, концептуальні знання для аналізу соціально- політичних процесів європейської інтеграції України;
- Здатність розвивати почуття професійної відповідальності та усвідомлення себе як особистості

в прийнятті рішень;

- Здатність демонструвати високий науковий світоглядний рівень і здатність до критичного мислення;

- Високий рівень правової освіти, знання основних прав і свобод людини;

- Правильних відповідей на тестові завдання 85-100 %

«Добре» - студент демонструє:

- Достатній рівень компетентності, відповідає на питання викладача правильно, але без чіткого й повного обґрунтування;

- Готовність приймати оптимальні відповідальні рішення в різних життєвих ситуаціях, але без чіткого й повного обґрунтування, гнучкості, логічного мислення та чіткого пояснення;

- Уміння трактувати історичні події минулого нашої історії;

- Не достатньо глибоке володіння теоретичним матеріалом без демонстрації, глибоко аналізувати систематизувати соціально-політичні процеси суспільства;

- Недостатня здатність до абстрактного та логічного мислення;

- Правильних відповідей на тестові завдання 75-85 %

«Задовільно» - студент демонструє:

- Недостатній рівень компетентності, на питання викладача відповідає не впевнено при цьому допускає неточності в формуванні основних визначень програмних матеріалів;

- Загальний рівень підготовки студента відповідає на задовільно;

- Не достатньо глибоке володіння теоретичним матеріалом при відповіді студент допускає суттєві помилки;

- Правильних відповідей на тестові завдання 50-75%.

«Двійка» - студенту виставляється в тому випадку коли його рівень знань програмного матеріалу становить нижче 50%

Конвертація балів ЄКТС у традиційну чотирибальну шкалу за абсолютними критеріями

Оцінка за 200-бальною шкалою	Оцінка за чотирибальною шкалою
від 180 до 200 балів	«5»
від 150 до 179 балів	«4»
від 149 до 70 балів (мінімальної кількості балів), яку повинен набрати студент	«3»
від 69 і менше кількості балів, яку повинен набрати студент	«2»

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
180 – 200	A	відмінно	зараховано
165 - 179	B	добре	
150 - 164	C		
135 - 149	D	задовільно	
120 - 134	E		
70 - 119	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1 - 69	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Рекомендована література

Основна

1. Найчук А. В. Сулятицька Т. В., Маркітантов В. Ю. Соціологія : Навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2024. 298 с.

<https://politikaf.kpnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/12/najchuk-a.v.-sulyatytska-t.v.-markitantov-v.iu.-sotsiologhiia-navchalno-metodychnyj-posibnyk.pdf>

2. Т. Пономаренко. Соціологія. Курс лекцій. Навчальний посібник. Суми : ФОРМ Цьома С.П., 2024. – 303 с. <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/60bed774-5d04-4212-836b-3f9b649000ad/content>

3. І. М. Лесік. Соціологія. Курс лекцій. Миколаїв : МНАУ, 2021.-145 с.

<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/9402/1/sociologiya-kurs-lekcij-molodshij-bakalavr.pdf>

Додаткова

1. Гіденс Е. Соціологія. [пер. з англ. В. Шовкун, А. Олійник]. К. : Основи, 1999. <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-173.html>

2. Макеєв С.О. Соціологія: навч. посіб. 4-те вид., перероб. і допов. К.: ТОВ «Знання»; КОО, 2008. Сірий Є.В. Соціологія: загальна теорія, історія розвитку, спеціальні та галузеві теорії: навч. посіб. К., 2007.

3. Соціологія: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. В.Г. Городяненка. К., 2005. 384 с.

http://ebk.net.ua/Book/sociology/gorodyanenko_sotsiologiya/zmist.htm

4. Черниш Н. Соціологія. Курс лекцій. Львів, 2003.

http://www.sociologylnu.org.ua/resursy.files/Chernysh_Soc_04.pdf

5. Соціологія : підручник / Ю. Ф. Пачковський, Н. В. Коваліско, І. В. Городняк та ін. ; за ред. д-ра соціол. наук, проф. Ю. Ф. Пачковського. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2011. – 418 с.

Електронні ресурси

1. https://shron1.chtyvo.org.ua/Chernysh_Nataliia/Sotsiologhiia_Kurs_lektsii.pdf

2. <http://lib.pnu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/9539/1/%>

3. <https://core.ac.uk/download/pdf/46593236.pdf>

4. <https://www.socium.info/library.html>

5. Course Sociology. 44 коротких відео за підручником Масіоніса «Соціологія». https://www.youtube.com/playlist?list=PL8dPuuaLjXtMJ-AfB_7J1538YKwZAnGA